

erdiko katera

«Ama, artista izan nahi dut!»

Ez da gaur goizeko kontua. Ez da krisia deituriko arpilatze honen ondorio zuzena ere. Aurretiazko errealitatea da euskal sortzaileak sortze lanetik bizimodua ateratzeko ia aukerarik ez duela, bere jarduna bestelako lanekin osatzen ez badu. Egoera horrek sortzen dituen buruhaustea ezagutu nahian, hiru sortzaile gazterekin hitz egin dugu.

IRATXE ESNAOLA

EUSKAL HERRIAN kulturak ez du instituzioen aldetik behar beste sustapen jaso gaur arte. Egoera hori okerragotzeko, Eusko Jaurlaritzak 2012rako %12 inguru jaitzi du kulturaren aurrekontua. Erakunde publikoek aplikatutako murrizketak hemen dira: Nafarroako Antzerki Eskola hiltzorian, Gasteizko Montehermoso kulturuneko aurrekontua aizkoraz moztua, bi kasu ezagun aipatzearren, eta elkarte-ekimen txikiei eragin galerak ahaztu gabe. Herri mugimendutik abiatutako zenbait sortzailek gure errealitate kulturalari erantzun nahian, *Euskal*

Sortzaileak Gara izeneko dokumentua plazaratu zuten 2011ko maiatzean Durangoko Platerue-na Kafe Antzokiaren abaroen. Euskal kulturak babesa eman dion erakunderik ez duela ezagutu salatzen zuten eta *Kulturaren Batzorde Nazionalak* eratzeko proposamena zekarten, auzolanean erabakitako kultur politika berrien bila.

Hain zuzen, sortzaileen testigantzak ezagutuz egiten zaio argi errealitate horri. Adibide bat *A la deriva por los circuitos de la precariedad femenina* (Traficantes de Sueños, 2004) liburuan daukagu. Irudia lantzen duen sortzaile batek

DANI BLANCO

AINARA AZPIAZUK UTZIA

LANDER ARBELAITZ

Uxue Alberdi (ezkerrean), Ainara Azpiazu "Axi" (eskuinean goian) eta Willis Drummond taldeko Jurgi Ekiza (argazkian lehena da ezkerretik hasita). Hiru sortzaileek beraien bizi-baldintzez eta kulturak oro har bizi duen egoeraz hitz egin digute.

sufritu prekarietatea, azpiratzea eta zentsura aipatzen ditu *Ama, artista izan nahi dut!* izenburu daraman lanean. Guk hurbilagoko sortzaileen iritzia ezagutu nahi izan dugu eta Euskal Herriko hiru lagunekin mintzatu gara horretarako. Ainara Azpiazu “Axpi” (Hernani, 1980) ilustratzailea da. Jurgi Ekiza (Baiona, 1980) Willis Drummond musika taldeko kidea. Uxue Alberdi (Elgoibar, 1984) idazlea eta bertsolaria. Hirurei beren sortze lanaz, lan baldintzez eta sorkuntzaren funtzioaz galdetu diegu.

Zenbat lan egiten duzu erabakitako sorkuntza lanean? Zer lan dira bizirauteko burutu beharrekoak?

Uxue Alberdi: Bi sorkuntza lan konbinatzen saiatzen naiz: idaztea eta bertsogintza eta bakoitzari eskaintzen diodan denbora aldarokorra da; batari gehiago eskaintzen diodanetan besteari gutxiago, eta alderantziz. Idazteaz eta bertso-saioak egiteaz gain, kazetari lanak egiten ditut. Aldizka, itzulpenak ere bai, hitzaldiak hantemenka, irakurle-taldeak gidatu, inoiz idazketatailerren bat eman, enkarguak... Beharren arabera lan egiten saiatzen naiz, ahalik eta gustuko gauza gehien egiten eta ahalik eta konpromisozko gutxien. Orain amagintzari eskaintzen diot denbora dezente, eta gainerakoa sorkuntzari eskaintzen saiatzen naiz.

Ainara Azpiazu: Erabakitako sorkuntza lanean nolakoak definitzen du erantzuna. Baina zer da erabakitakoa? Nik ilustrazioak, komikiak edo muralak egitea erabakitzen dut. Batzuetan, askatasun handia ematen didate bezeroek, eta beste batzuetan, txikiagoa. Askatasun maila eskariaren arabera aldatzen da. Gaia, normalean, emana datorkit. Adibidez, haur baten logelarako mural bat margotu. Edo Martxoaren 8rako kartel bat egin. Hala ere, niretzat beharrezkoa da %100 nireak diren lanak egitea, sormena ito ez dadin. Horregatik beti dut nire-nirea sentitzen dudana zerbait labea.

Jurgi Ekiza: Willis Drummond-eko taldekieon elkarlana eta bakoitzaren ekarpena, biak dira garrantzitsu. Kolektiboaren eta norbana-koaren arteko oreka da gure berezitasuna. Niretzat musika ez da lana, ezta lanbide ere. Baina horrek kontraesanak dakartza. Alde batetik, kultura ezin da neurritu eta ezin zaio balore ekonomikorik eman. Baina, aldi berean, gure bizitzetako aktibitate nagusia da. Momentuz ez gara musikaz bakarrik bizi. Iraganeko lanen paroa jasotzen duenik bada, edo lan ttipiak hartzen dituenik, noizbehinka. Gero eta gehiago lortzen dugu gure kontzertuez bizitzea baina, esan bezala, musika ez da lana. Ezin da zenbatu zenbat ordu pasatzen diren sorkuntzan. Ezin da horren bidez kal-

"Ezkerreko politika kultural bat zer den pentsatu behar genuke lehenbizi, eta martxan jartzera ausartu"

**UXUE ALBERDI,
IDAZLEA ETA BERTSOLARIA**

kulatu zenbat diru irabazi behar den. Ez. Musika da gure bizitza.

Kulturak ez du instituzioen aldetik behar beste laguntza jasotzen. Zer aterabide ikusten diozu egoera honi?

U. Alberdi: Badirudi beharizan kulturalak beharizan burgesak direla, baina Amurizak esan bezala “persona ez da ogiz bakarrik bizi”. Ogi erdia eta liburu bat eskatzen zituen Lorcak herriarentzat. Frantziako estatuan sortzaileek badute beren soldata, baina Espainiakoan hori eskatzeak erokeria dirudi. Nik kulturari duen garrantzia ematen dion herri batean bizi nahi nuke. Gurean ere, beti izan dira kontu garrantzitsuagoak, hil ala bizikoak, eta gainerako gaiei duten pisua kendu gabe, bada garaia gure herria kulturalki eraikitzen hasteko. Ezkerreko politika kul-

tural bat zer den pentsatu behar genuke lehenbizi, eta martxan jartzera ausartu.

A. Azpiazu: Estimazioan ikusten dut gakoa nik. Lan grafikoaren garrantzia eta balorea azpimarratzea inportantea da. Kontuan hartu irudia oso erakargarria eta baliotsua dela edozein gizakiren garapenerako. Adierazpen estetiko oso baliotsua da norberarentzat zein ikusten duenarentzat. Gainera, herri bezala dugun ikuspegiaren oinarri-oinarrian dago kultura. Mundua begiratzeko dugun modu kolektiboa da, janzten ditugun betaurrekoak. Horretan dihardugunoi errespetu eta babesa ematearen garrantziaz ohartarazi behar ditugu instituzioak, batetik. Eta bestetik, frogatu kultura ekonomikoki oso errentagarria dela. Produktu bezala errentagarria baita.

J. Ekiza: Kultura oso inportantea da gizartearentzat, eta beraz, gauza biziki ona da diru publikoa bertan erabiltzea. Arazoa diruaren erabileran datza. Batzuetan, iruditzen zait laguntzak lortzen dituztenak ez direla obra onenak egiten dituztenak, baizik diru laguntzak lortzeko eskaera-orriak behar bezala betetzen dituztenak. Instituzio publikoek martxan jarri behar lituzkete azpiegiturak. Adibidez, kontzertu gelak edo makro-festibalak subentzionatu baino, 200-300 lagunentzako kontzertu gelak sortu, behar den guztiarekin, antolatzaileei eskaintzeko. Hartara, talde guztiei aukera berdina ematen zaizkie, eta kulturaren beste ikuspuntu bat garatzen da, ez kontsumista, baizik aktiboa.

Okerragotua ikusi duzue zuen egoera krisia izendatu zenetik?

U. Alberdi: Oro har, kultura bigarren mailako beharizantzatzat hartzen da. Gurean, gainera,

bigarren mailako beharrezana eta bigarren mailako hizkuntza elkartzen dira. Udaletan, ekin-tza kultural asko kultura batzordeetatik bideratu beharrean euskaratik bideratzen dira eta, beraz, bi aldiz jasaten du krisia euskarazko kultur sorkuntzak. Euskal sortzaileak ohituta daude baldintza pobreetan sortzen. Kasu askotan lana doan edo ia doan egiten dute. Antolatzailerak ere errazera jotzen du: ekintza kulturaletarako dirua aurrezten edo lortzen ahalagin handiagoa egin beharrean, sortzaileei merkeago lan egin dezaten eskatzen diete.

A. Azpiazu: Azken urteetan barne lanketa handia egin dut eta horri esker momentu onean nago orain. Nire lana geroz eta ezagunagoa da, nahiz eta oraindik oso maila txikian izan. Krisia dela eta nabaritzen da inguruan tentsio puntu bat, komentario negatiboak eta etsipenerako joera. Baina aurrera begiratzen jakin behar da ingurukoari garrantzia handirik eman gabe, gehiegi kutsatu gabe.

J. Ekiza: Gu ez gara asko ibiltzen zirkuitu instituzionalean, beraz, kulturaren aurrekontua jaistea ez dugu sentitu, oraindik. Baina seguru aski gehiago sentituko dugu heldu den udan. Institutio handietan murrizketak badira, herri eta hirietan kulturari ipinitako dirua ere murriztu egingen da. Autofinantziazioan ibiltzen gare-nok ere ondorioak sentitzen ditugu, beraz. Gizarteak, orokorrean, diru gutxiago gastatzen du kulturari, eta aitortzea pena bada ere, ulergarri zait.

Zer garrantzia du sorkuntzak jendartean?

U. Alberdi: Uste dut pertsonon beharrak direla fikzioa, abstrakzioa, sormena, estetika eta arteak eskaintzen duen oro. Beharrezko zaizki-gure autoirudia sortzeko, pertsona eta jendarte bezala. Sinbolo kolektiboak sortzeko balio du. Komunikatzeko kode konpartituak

sortzeko. Artea errepikapen modu bat da, gure izate iragankorreko sentsazioak, gertakariak finkatzeko modua. "Hemendik pasatu ginen" esateko modua. Beharrezkoa da gogoratzeko eta etorkizuna irudikatzeko.

A. Azpiazu: Garrantzi handia du niretzat eta ingurukoentzat. Baina, zeri deritzogu artea. Gauzak egiteko modua da niretzat, barrutik kanporakoa, zerbait oso ondo egiteko grina. Norberaren muintetik datorren gogoari jarraitzen dion ekiteko modua. Ikusi ditut artistak nekazaritzan, sukaldaritzan, pinturan, bertsogintzan. Ez da arloari dagokion zerbait, moduari dago-kio. Bizitzarekin berarekin dator. Aldaketa da, integrazioa, fusioa. Tradizionalki artetzat jo izan diren esparruek (pintura, eskultura, dantza...) etengabe lantzen dituzte ezaugarriok, eta gizarte bat benetan garatzeko, bere esentzia adierazi eta fintzen joateko, ezinbesteko papera betetzen dute.

Transformazioa da. Hobetzea. Soluzioak eskaintzen dizkigu. Arnasa bezain premiazkoa.

J. Ekiza: Artea bitan banatuko nuke. Kontsumitzen den artea, batetik, nahiz ez niokeen zentzu negatibo erabatekorik atxiki nahi. Ongi ikusten dut jendea arte ekitaldietara joatea. Mundua ikusteko ikuspegi zabalagoa dakar eta kuriositatea handitzen du. Bestetik, maila pertsonalean, arteak beste zerbait dakar. Horretan, biziki garrantzitsua da arte aktiboa bultzatzea: klaseak, tailerrak, aktibitate parte-hartzaileak. Musikaz, pinturaz, poesiaz... Bakoitzak adierazten ahal du eguneroko bizitzan adieraztea lortzen ez duena. Eta horrek frustrazio asko ken dezake eta plazer pertsonal handia eragin. Azkenik, kale kultura sustatu behar dela uste dut. Jendeari erraz parte hartzeko aukera ematen baitio, eta batez ere, jende orori zuzentzean dimentsio soziala ematen dio arteari. ■

**urrez
urre**

artistak:
Maider Zunzunegi Agara Agirre Idoia Elorriaga
Arantxa Munilla Maialen Zabalza Oihana Ugarte
Naiara Deleado Nisa Goiburu Cristina Zaldibia
Nerea Ugarte Txitxi Julia Torrado Eider Elduaien
Itziar Bastarrika Amaia Gaztañaga Helena
Cancelo María Cueto Cristina Gómez Paula
Fleming Idoia Sánchez Ester Poveda Vanesa
Alzate Susana Segurole AnaBelen Jarrin Dolo
Navas Tytti Thusberg Miren González Miren Atxaga

egitaraua:

Martxoak 5, ostakina 10:30 PnkSaris, filma. (Lelord)

Martxoak 6, ostakina 18:30 Arte Feminista Kalea Okupatzen (Zerkasua)

Martxoak 7, ostakina 19:00 AurrezAurre Inaugurazioa (Aranburu Jauregia) (Berdintasun Sarien Banaketa)

Martxoak 8, ostakina 19:00 Sin Balas, antzezleak (Lelord)

Martxoak 10, ostakina 10:30-14:30/15:30-18:30 Ikus Entzunezko Tailer feminista

Martxoak 10-11, ostakina 10:30-14:30/15:30-18:30 Dolo Navas y Tytti Thusberg

Martxoak 22-24 Ikus Entzunezko Tailer feminista

Martxoak 25-26, ostakina 10:30-14:30/15:30-18:30 Argazki Tailerra Ana Belen Jarrin

Martxoak 30 Ikus Entzunezko Tailer feminista

Apirilak 3 Autodefensa Feminista (Bilgune Feminista)

Apirilak 10 Teatro de la Oprimida

Apirilak 10 Amalera festa

TOLOSAKO UDALA

aranburujauregia

Berdintasunabat